

המקנא פרק ראשון סומה

קיים זה מה שכתוב בזה. אגדה זו מפורשת במילתא בפרשת ויחי בשלח פרעהי. כתיב בזה אנכי וכתב לא יהיה קרי וכתיב בזה האלהים אני יראתי לא תשאני חי פרעהי וזכור את יום השבת ועצוב טבח והקני והבינו את אשר יצאו וכן כל עשרת הדברות לא תשנה את אחיך בלצנף לא תקום ולא תעוירי וחי לא וכו' כלומר היאך הניחו ישראל למשה להמעקב בו לצדו וכי לא חשו לשבועה ואם לא נמעקב בו

סמליון אומר: פ"י ר"ח א"ת
דלמרי מלנך וא"ת
דלמרי שס חסס: (ט' ערוך):
מפני

ואעפֿקסן ביה ישראל בניו לא הוו מעפֿסקין ביה והכתיב ויהיו לבני יוסף לנחלה אמרו הניחו לו כבודו כמרוכים יותר כמבועטין ותו אמרו הניחו לו כבודו בגדולים יותר מבקטנים קברו בשכם מאי שנא בשכם אמר ר' חמא בר' חנינא משכם גנבוהו ולשכם נחזיר אבידתו קשו קראי אהרדי כתיב ויִקַּח מִשֵּׁה אֶת עֲצַמֹת יוֹסֵף עִמּוֹ וכתִּיב ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל וגו' א"ר חמא בר' חנינא כל העושה דבר ולא גמרו ובא אחר וגמרו מעלה עליו הכתוב על שנמרו כאילו עשאו רבי אלעזר אומר אף מורידין אותו מגדולתו דכתיב ויהי בעת ההיא וירד יהודה רבי שמואל בר נחמני אמר אף קובר אשתו ובניו דכתיב ותמת בת שוע אשת יהודה וגו' וכתִּיב וימת עד ואונן אמר רב יהודה אמר רב מפני מה נקרא יוסף עצמות בחייו מפני שלא מיחה בכבוד אביו דקאמרי ליה עבדך אבינו ולא אמר להו ולא מידי וואמר רב יהודה אמר רב ואיתימא רבי חמא ברכי חנינא מפני מה מת יוסף קודם לאחיו מפני שהנהיג עצמו ברבנות: ויוסף הורד מצימיה א"ר אלעזר אל תיקרי הורד אלא הוריד שהוריד איצטגניני פרעה מגדולתן ויקנהו פומיפר סרים פרעה אמר רב שקנאו לעצמו (בא גבריאל וסידרו) בא גבריאל ופירעו מעיקרא כתיב פומיפר ולבסוף פומיפרע: מי לנו גדול ממושה וכו': ויאמר ה' אלי רב לך א"ר לוי *ברב בישר ברב בישרוהו ברב בישר *רב לכם ברב בישרוהו רב לך דבר אחר רב לך רב יש לך ומונו יהושע דבר אחר רב לך שלא יאמרו הרב כמה קשה ותלמיד כמה סרבן וכל כך למה תנא רבי ר' ישמעאל ^אלפום גמלא שיחנא: ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום ^בשאין ת"ל היום היום מלאו ימי ושנותי ללמדך שהקב"ה משלים שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש דכתיב ^אאמת ימך אמלא לא אוכל עוד לצאת ולבא מאי לצאת ולבא איילימא לצאת ולבא ממש והכתיב ^בומשא בן מאה ועשרים שנה במותו לא נס ליחה וכתִּיב ^גויעל משה מערכות מואב אל הר נבו ותניא שתיים עשרה מעלות היו שם ופסען משה בפסיעה אחת א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן לצאת ולבוא בדבריו תורה מלמד שנסתתמו ממנו שערי חכמה ^דוילך משה ויהושע ויתיצבו באהל מועד תנא אותה שבת של דיו זוגי היתה נישלה רשות מזה ונתינה לזה ^ה(ותניא) א"ר יהודה *אילמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו היכן משה מת בחלקו של ראובן דכתיב ויעל משה מערכות מואב אל הר נבו ונבו בחלקו של ראובן קיימא דכתיב ^וובני ראובן בנו וגו' ואת נבו וגו' ^ז(נבו ששם מתו ג') נביאים משה ואהרן ומרים) והיכן משה קבור בחלקו של גד דכתיב ^חוירא ראשית לו וגו' ומחלקו של ראובן עד חלקו של גד כמה הוי ארבעה מילין אותן ארבעה מילין מי הוליכו ^טמלמד שהיה משה מוטל בכנפי שכינה ומלאכי השרת אומרים *צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל והקדוש ברוך הוא אומר ^ימי יקום לי עם מרעים מי יתיצב לי עם פועלי און ושמואל אמר ^{יא}מי כהחכם ומי יודע פשר דבר ורבי יוחנן אמר ^{יב}החכמה מאין תמצא ורב נחמן אמר ^{יג}וימת שם משה וגו' סמליון אמר וימת שם משה ספרא רבה דישאל תניא רבי אלעזר הגדול אומר שנים עשר מיל על שנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל בת קול משמיע ואומר וימת משה ספרא רבה דישאל ויש אומרים לא מת משה כתיב הכא וימת שם וכתִּיב התם ^{יד}ויהי שם עם ה' מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש ^{טו}ויקבר אותו בגיא בארץ מואב מול בית פעור א"ר ברכיה סימן בתוך סימן ואפ"ה ולא ידע איש את קבורתו וכבר שלחה מלכות הרשעה אצל

צייני וצין צני: סמליון. שס חכס: סימן צורך סימן. כלומר סימנים הרצה צורך מואב צגיא מו

יב צוה התחת אלהים אנכי' כמי צוה
ואין זה אלא יום השבת וכן הוא חומר
ומחיר עמך' ואי לא איעסק ביה משה
משה לא היו הו ממעסקין: הכתיב:
וכו. אלא לאחר שנפטר משה
בערבות מואב נתעסקו בן ישראל
והעבירים את הירדן: וכו' אי לא
הו ממעסקי ביה ישראל. לאחר
שנפטר משה בניו מי לא הו מיעסקי
ביה והלאו הניחו בניו את שאר העם
למעסקו ואל הכתיב שבת ויהיו בני
יוסף לנחלה וגו' אלא בנחלה
קברוהו דכתיב היה עליהן: אמרו.
בני צענאם הניחו לו שיתעסקו בו

הגהות הב"ח

גמ' ואי לא איעס:
ה: (ב) רש"י ד"ה ד"
לך וכו' נשנועות הס"
ח"כ מ"ה וכל כך למז
ה עונש רב בשמע
ה המורים שהרב
תחנות הרבה ול
נענה הס"ד:

וליון המז"ח

ל' ברכ בישר. ענין ז'
יל דף י ע"ב: גמ'
למלא מקרא כתוב
ה דף יז ע"ב מגילה
ע"א: שם צדקת
זה. ענין מנחות דף
א' תד"ה מכאן ואילך

מוסד רש"י

פני מה מתי יוס
ידם לאחר. דכתי
ממות (א) וימת יוסף וי
יוז (ברכות ה). לפי
ולא שיחנאו. לפי כ
עושהו ויחנאו. ויח
מזכות (ס). המשי
מל (שם קד). היו
לאו ימי ושונו. כי
טלמי ויבוס. אי אמו
רבים לא י. אי רב
נאח ורבא. ממש
נשח כמו (שם, עיי
עירי חכמה. מסור
עיינת החכמה (שם
עיי).

תוספות שאמי

יום גמלא שיחנא
י כח הגמל מרב
משאו. בא גבריא
ירסו ל"ג. סרבן מסר
ציר ובלשון משג
ארבין בו לישא את ב
חותו. וכן במס' שבועור
מסרב בו חברו לאכול

קהלת ח א 18. והבוקרה מאז תמצא ואי זה מקום בינה: איוב כה יב 19. וימת שם משה עבד יי בארץ מואב על פי יי דברים לה ד 20. ויהי שם עם יי ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה ויכתב על הלוחות את דברי הברית עשרת הדברים: שמות לה כה 21. ויברך אתו בני בארץ מואב מול בית פנור על ידי איש את קברתו עד היום הזה: דברים לה ד

משקה. המים ואח"כ מקריבו מנחתה ופלוגתא היא בפרק היה נוטל (לקמן דף יט.) ומיהו כל זמן שלא קרבה מנחתה אינה נזדקת דכתיב מזכרת עון^(א) ואע"פ ששתמה מניחין אותה בידה כדי ליגעה ותודיע והשטה וחדי משום חסיון הוא דלא משום מגילה הא אימחקא (להיב);

קלוסם. כעין סלסול אדם בימי מנחתו לעורה מתוך ציטו בקלות ובא' את מנחתה דאי רצא לה; כנחתה

שרת ומקדשה בכלי
וכהן מוליכה אצל
קרן ודיו ומסלק את
תנו לתוך כלי שרת
גביו (ומעלה אותו)
תנו על גבי האישים
עוברה יין ושמן ודבש
קף ובקלתות של זהב
דכפיפה מצרית לא
שעשעיה של עץ רבי
היה ויבנה עומד ד"ה

[illegible]

(א) נח' מי אמר וכי לית לה
לח' יוסי: (ב) רש"י ד"ה
משקה וכו' אימתיקא לה
הס"ד ואח"כ מ"ה אדם מציא
וכו' בקלות וכו' קלות כעין
סלים הס"ד ואח"כ מ"ה
ועתה וכו' שרת ומקדשה
קס"ד שרץ: (ג) ד"ה ודיו
וכו' אמאי מיסך:

ומלמך את לבונהה
על המנחה: ומעלהו
ומקטירו

דרומי נמלא מערב של מוצח לפני
ה' דאין מפסיק כלום בינו לבין
ההיכל דאילו אולם שפני ההיכל
פתוח הוא ורחבו עשרים אמה ככל
חפץ שם קנת דרום משום אל פני
המזבח דאי לאו כנגד חזרה ליהא לפני
דרשו למקרא בעיני אחר וכך דורשו מתוך שנאמר לפני ה' אל פני
פרש"ח בן: או לדרומה של קרן אחר. כך תשיבני: כל מקום ששם מוצח
לזה זה עושה אלא תפוס המקיים את שניהם: קיימסה לפני ה'
של קרן ולא בעי כנגד חזרה: וסיקן קיימסה. הלא חוץ לכנגד וזיות
לק פגיו של עזרה וזית ליה דמוצח מכון כנגד ההיכל וכחלו נמלא
זדרום וצלבד שיהא סמוך למערב נמלא מקיים את שניהם. וה"ה
פון שיהא דרומה של מוצח כנגד ההיכל הוה מאי לקיים את
דסייקו אלא מערב. והא דנקט למשעמ מניה כוליה מוצח בצפון
מכון כנגד היכל וכחלו בצ"ק דיומא (דף טו.) ור"א בן יעקב
ס' ור' יוסי הגלילי אית ליה כוליה מוצח בצפון קאי בוצחים בצ'
ת דרומית של מוצח לפנים מכנגד וזית של היכל הוא ופליג אדר"י
בצפון ולא מוקמין ליה במחלוקת רביעית: מאי ודיו. מאי מיסק
הכלי שיהא נוגע סולת למזבח: פסול. משום דהוה קומץ חסר:
חתן מקדשתן מכאן ואילן עבודתן מחנכתן: הדר מקדש ליה בכלי.
הלבונה. גבי הקטרה תביי דמקטר קומץ ולבונה י: הדר:

ה"ה

ר' יהודה אית ליה מזבח מכוך כנגד ההיכל וכותליו בפ"ק דיומא ור' אליעזר בר' יעקב אית צפונה שיהא פניו מכלום. ור' יוסי הגלילי אית ליה כולי מזבח בצפון קאי כדאמר בפ' קדשי

[illegible]

וּמִקְטִירוּ בְּכָל־יֶשֶׁת׃
אֲלֵא אִימָא מַעְלָה
וּמוֹלְחוּ וּנְוֹתְנוּ עַל גְּבִי
קֶרֶבן מִנְחָתְךָ בְּמִלְחָה
שִׁירִידָה נֶאֱכָלִין׃ מִגִּלְ
אֶת אוֹכֶרְתָּה וְגו' וְכִתְיָ
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֶרֶב הָיָה
וְלִמֵּר כְּדָרִית לִיָּה דִּיא
מִתִּיר שִׁירִיִּים בְּאִכְיָ
מִשְׁתַּשְׁלוֹט בּוֹ הָאֵם
"מִשְׁתַּצִּית הָאוֹר בְּרוּבֹב
לְתוֹכוֹ יִין וְשִׁמֹן וְדִבִּי
קֶרֶא לְמִשְׁחָה" לְגִדְרָה
אוֹכְלִין׃ וְאִין אֶסוּרִין
לֹא תֵאֲפֹה חֲמִין חֲסִי
לְקִישׁ יֵאֲפִילוּ חֲלָקִים
הַמְנַחוֹת כּוֹ׃ וְכָל
וּלְבוּנָה׃ וְהָאִיכָא מִן
אֹמֵר לֵאשִׁים עֲלִיד
לְבוּנָה הִכִּי קֶאֱמֵר
שִׁמֹן וּלְבוּנָה וּבִאוֹת בִּי
מִנְחַת חוּמָא אֶף עֵי
שִׁמֹן וּלְבוּנָה בִּאֵה בִי
מִנְחַת הָעוֹמֵר אֵע"פ
מַעֲוֵנָה שִׁמֹן וּלְבוּנָה
מַעֲוֵנָה לֹא שִׁמֹן וְיֵין
הַשְּׁעוּרִין וּבִאֵה קֶמַח
הוּא שְׁתֵּהָא מִנְחַת חוּמָא
שִׁלָּא יֵהֵא חוּמָא נִיעֵ
מַעֲוֵנָה שִׁלָּא יֵהֵא קֶרֶב
שְׁתֵּהָא חֲסִית חֲלָב
יֵהֵא חוּמָא נִשְׁכֵּר וּמֵי
שִׁלָּא יֵהֵא קֶרֶבֶן מִחָא
מִצּוּרֵי וְאִשְׁמוּ "מַעֲוֵנִין"
עַל חֲסִית אִינִי "וְהָאֵם
נִחְמִנִי אֹמֵר רַבִּי יִינְסֵנִי
נִנְעִים בִּאִין וְכו' הָיָה
לִיָּה כִי מִיִּיתִי קֶרֶבֶן
הוּא דִקָא מִיִּיתִי אֲלֵי
תֵהֵא מַעֲוֵנָה נִסְכִּיבִי
עַל חֲסִית סִבֵּר לֵה
דִּיאֵמֵר נִזִּיר נְמִי חוּמָא
אֹמֵר כֶּשֶׁם כּוֹ׃

1. וְכָל קָרֵבן מִנְחָתוֹ
מִבְּמִכְלוֹ תִּמְלֹךְ וְלֹא
תִּשְׁבֹּתוּ בְּיָמֵי בְרִית
אֱלֹהֶיךָ מִעַל מִנְחָתְךָ עַל
כֵּן קִרְבְּנָךְ תִּקְרִיב מִלֶּחֶם
וְיִקְרָא עַל שֵׁם אֲדֹנָי
2. וְהִבֵּאתָ אֶל מִשְׁכַּן
הַנְּהֹמִים וְקָמְצָן מִבְּשֵׁם
מִלֶּחֶם קִמְצוֹ מִסֻּלְתָּהּ
עַל כֵּן לִבְנֵתָהּ
וְהִקְדִּישְׁתָּ הַבָּתוּן כִּתְּךָ
וְאִכְרָתָה הַמְּבֹרָכָה אֲשֶׁר
יִתֵּן נִיחֹה לְךָ
וְיִקְרָא עַל כֵּן
3. וְתִזְכָּרְתָּ מִן הַמִּנְחָה
לְאֹהֲלֶיךָ וּלְבִנְיָנֶיךָ קִדְּשׁ
לְקִשְׁמֵי מִאֲשֵׁי יְיָ
וְיִקְרָא עַל כֵּן
4. לֹא תִקְחֶנָּה תִמְצֵן
וְקָמְצָן נִתְּחִי אֲתָהּ מִאֲשֵׁי יְיָ
לְקִשְׁ קִדְּשֵׁימֶיךָ וְהָיָה
בְּחֻטָּאת וּבְקָאֵסִים
וְיִקְרָא עַל כֵּן
5. וְאִם לֹא תִשְׁגֵּי דִדְךָ
לְשׁוֹנֶיךָ תִּרְסֵם וְאֵל שְׁפִינֵי בֶן
הַבָּתוּן וְהִבֵּאתָ אֶת קִרְבְּנָךְ
לְאֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂיתָ
וְהִקְדַּשְׁתָּ סֻלְתָּ לְאֹהֲלָתָא
וְלִבְנֵי הַבָּתוּן שְׁמוֹן וְלֹא יִתֵּן
עֲלֶיהָ לִבְנֵי בֶן הַבָּתוּן
וְיִקְרָא עַל כֵּן

(א) רש"י ד"ה חטאת וכו'
כתיב דכתיב כל חלץ:

בוטו"ץ. כפתור.

[illegible]